

Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w krajach Unii Europejskiej w kontekście strategii „Europa 2020”. Implikacje dla Polski

Wstęp

Inicjowanie zachowań przedsiębiorczych stanowi jedno z poważniejszych wyzwań dla współczesnych gospodarek. Na przestrzeni ostatnich lat, szczególnie w zakresie uwidaczniającego się kryzysu finansowego, przybywa osób, które rezygnują z realizacji planów uruchomienia własnej firmy w obawie przed konsekwencjami finansowymi. Zaniechanie pomocy ze strony państwa, w szczególności w kwestii umożliwienia nowo powstałym przedsiębiorcom pozyskania niezbędnych środków finansowych, stanowi jedno z ważniejszych czynników determinujących ideę przedsiębiorczości. W kontekście strategii „Europa 2020”, która zakłada inteligentny, trwały i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost i konkurencyjność regionów UE, nastąpiło ponowne zwrócenie się w kierunku przedsiębiorczości, uznanej jako jeden z ważniejszych i coraz bardziej pożądanym czynników sprzyjających wzrostowi gospodarczemu i podniesieniu poziomu zatrudnienia w Europie.

Celem niniejszego artykułu jest analiza i ocena kierunków rozwoju przedsiębiorczości w latach 2010–2014/2015 w krajach Unii Europejskiej w kontekście założeń strategii „Europa 2020”. W artykule szczególną uwagę poświęca się krajom, które według raportów *Global Entrepreneurship Monitor* zostały zaklasyfikowane jako zorientowane na efektywność oraz innowacje.

* Dr **Małgorzata Jabłońska** – Katedra Finansów i Rachunkowości MŚP, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki, e-mail: jablonska_m@interia.eu.

Znaczenie przedsiębiorczości dla rozwoju współczesnej gospodarki

Przedsiębiorczość obok konkurencyjności i innowacyjności stała się w ostatnich latach jednym z istotniejszych zagadnień związanych z analizą procesów wzrostu ekonomicznego gospodarek, poprawy ich konkurencyjności, tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dobrobytu społeczeństwa. Przedsiębiorczość postrzegana jest jako jeden z głównych czynników determinujących rozwój regionów, a siła jej oddziaływania jest na tyle istotna, że powoduje powstawanie między nimi dysproporcji rozwojowych. Przedsiębiorczość i innowacja w coraz większym stopniu uznawane są za kluczowe czynniki będące podstawą przyszłych trajektorii wzrostu regionów¹. W gospodarce przedsiębiorczość najczęściej utożsamiana jest z małą firmą (z sektorem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw) i działaniami jej właściciela, menedżera lub pracowników².

Na przestrzeni dokonujących się zmian gospodarczych podejście do przedsiębiorczości uległo znaczącej ewolucji. Można z całą stanowczością skonstatować, że przedsiębiorczość istniała od zawsze, nie zawsze jednak doceniano jej znaczenie dla gospodarki. Koniec XX w. przyniósł znaczne zainteresowanie kwestiami przedsiębiorczości, szczególnie w zakresie małych i średnich przedsiębiorstw, które stały się niejako symbolem działań przedsiębiorczych, dlatego też literatura przedmiotu w dużej mierze prezentuje definicje, które odnoszą się właśnie do tego sektora. Literatura przedmiotu wskazuje na dwa główne aspekty przedsiębiorczości. Aspekt atrybutowy, który wskazuje na skłonność osób do samodzielnego funkcjonowania na rynku. Przedsiębiorczość w tym ujęciu odwołuje się do indywidualizmu, wskazując jednocześnie na występowanie takich cech, jak: aktywność, kreatywność, innowacyjność czy samodzielność. Przedsiębiorczość rozpatrywana jest również w aspekcie procesowym, który wyraża się w zakładaniu własnej działalności gospodarczej i prowadzeniu jej na własne ryzyko i na własny rachunek³.

Z ekonomicznego punktu widzenia definicja przedsiębiorczości jest różnie formułowana i interpretowana, co często prowadzi do nieporo-

¹ R. Huggins, P. Thompson, *Entrepreneurship, innovation and regional growth: a network theory*, "Small Business Economy" 2015, s. 104–106.

² J. Janczewski, *Kryteria i miary przedsiębiorczości w małej firmie*, w: *Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, „Przedsiębiorczość-Edukacja” nr 1/2005, s. 115.

³ B. Rogoda, *Poziom rozwoju gospodarczego a przedsiębiorczość – porównania międzynarodowe*, w: *Makroekonomiczne i sektorowe czynniki rozwoju przedsiębiorczości*, red. K. Zieliński, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 2013, s. 12–13.

zumień w dyskursie naukowym, wprowadzając chaos terminologiczny i pojęciowy⁴. Przedsiębiorczość może być również rozpatrywana z punktu widzenia specyficznych cech osobowościowych, może dotyczyć firmy, regionu, branży czy rozwoju gospodarczego.

Przedsiębiorczość to dynamiczny system indywidualnego, przyczynowego powiązania cech osobowości, motywacji, poznania, potrzeby, emocji, zdolności, umiejętności uczenia się i zachowania, na podstawie których jednostka oddziałuje na środowisko⁵. Przedsiębiorczość oznacza tworzenie nowej działalności gospodarczej lub ożywienie istniejącego biznesu w kontekście wykorzystania nowych możliwości. W ten sposób przedsiębiorcy kształtują gospodarkę przez tworzenie nowego bogactwa i nowych miejsc pracy, jak również nowych produktów i usług⁶. Przedsiębiorczość nie istnieje bez innowacyjności. Nowoczesne przedsiębiorstwa innowacje traktują w kategoriach klucza do sukcesu rynkowego⁷, a w szerokim znaczeniu tego słowa – to cenne, nowatorskie pomysły⁸. Innowacyjności sprzyjają: przedsiębiorczość, łatwość prowadzenia biznesu, środki finansowe, ścisła więź między użytkownikiem a dostawcą produktu czy usługi⁹. Przedsiębiorczość powinna być postrzegana jako szczególny zasób, proces tworzenia przedsiębiorstwa, zarządzanie nim, dążenie do jego rozwoju, zwiększenie jego konkurencyjności na rynku.

Pomiar i analiza zjawiska przedsiębiorczości w UE

Rozwój społeczno-gospodarczy jest procesem wielowymiarowym, obejmującym zmiany zarówno ilościowe, jak i jakościowe. Z powyższych względów pomiar przedsiębiorczości (krajów czy regionów) jest problemem złożonym (a w pewnym zakresie – niemożliwym do zrealizowania,

⁴ S. Sudoł, *Przedsiębiorczość – jej pojmowanie, typy i czynniki ją kształtujące*, w: *Uwarunkowania przedsiębiorczości – różnorodność i zmienność*, red. K. Jaremczuk, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego, Tarnobrzeg 2008, s. 29.

⁵ K. Oganisjana et al., *The Development Of Entrepreneurship In Interdisciplinary Study Environment: First Achievements, Hindrances And Perspectives*, s. 450.

⁶ Dr. Ambrish, *Entrepreneurship Development: An Approach to Economic Empowerment of Women*, "International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies", s. 225.

⁷ J. Walas Trębacz, *Innovation as an enterprises development factor*, w: *Enterprises Facing New Economic Challenges*, red. R. Borowiecki, A. Jaki, Management – Development-Restructuring, Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2010, s. 289.

⁸ B. Mikołajczyk, *Innowacje w sektorze publicznym w krajach Unii Europejskiej (wyniki badań)*, w: *Studia Ekonomiczne, Innowacje w bankowości i Finansach T. 1*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 95.

⁹ B. Mikołajczyk, *Pomiar i ocena innowacyjności MSP*, „Journal of Management and Finance”, nr 2/2/2013, s. 265.

głównie ze względu na wymiar jakościowy). Uproszczenia w pomiarze tego zjawiska widoczne są chociażby na etapie doboru podstawowych wskaźników rozwoju gospodarczego. Ich wybór – oprócz względów merytorycznych – następuje na drodze weryfikacji statystycznej współczynników zmienności i korelacji, ale w dużym stopniu jest także uwarunkowany dostępnością i porównywalnością danych dla analizowanych lat. „[...] Problemy ze zdefiniowaniem pojęcia przedsiębiorczości są w efekcie przyczyną występowania trudności w określeniu miary przedsiębiorczości. Interdyscyplinarność tego pojęcia i, co się z tym wiąże, zainteresowanie nim wielu dyscyplin naukowych powodują, że w każdej z dyscyplin ze względu na ich specyfikę i pole zainteresowania konstruuje się różne miary odzwierciedlające poziom przedsiębiorczości [...]”¹⁰.

Rozwój przedsiębiorczości w krajach czy regionach charakteryzuje się dużą zmiennością. Oznacza to, że zidentyfikowanie podstawowych czynników, jak również określenie ich wpływu na owo zjawisko jest bardzo skomplikowane. Trudności pojawiają na poziomie pomiaru natężenia i kierunku oddziaływania każdego z wyodrębnionych czynników. Podczas analizowania poziomu przedsiębiorczości regionalnej przywiązuje się z reguły dużą uwagę do siły oddziaływania czynników ekonomicznych. Wszystkie procesy rozwojowe zachodzące w regionie charakteryzują się wysoką złożonością, dlatego też zidentyfikowanie czynników, jak również określenie ich wpływu na przedsiębiorczość regionalną jest bardzo skomplikowane.

Rozwój przedsiębiorczości w skali ponadlokalnej i lokalnej oraz jej wpływ na aktywizację gospodarczą przejawia się głównie wzrostem liczby podmiotów gospodarczych (głównie małych i mikrofirm osób fizycznych), które zwiększają rynek pracy, powodują wzrost dochodów ludności z pracy i dochodów samorządowych układów lokalnych i przyczyniają się do ograniczenia bezrobocia. Podstawową miarą poziomu przedsiębiorczości, umożliwiającą porównanie tego zjawiska między różnymi obiektami, jest **tzw. stopa przedsiębiorczości** (stopa zaangażowania w nowe przedsięwzięcia gospodarcze)¹¹, liczona jako stosunek liczby aktywnych zawodowo (20–64 lata) do liczby przedsiębiorstw (mikro, małych i średnich).

¹⁰ G. Gołębiowski, *Przedsiębiorczość w Polsce w świetle badań Global Entrepreneurship Monitor*, „Studia BAS”, nr 1(37)/2014, s. 14.

¹¹ *Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej*, red. Z. Ziolo, T. Rachwała, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytut Geografii, Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2007, s. 18.

Tabela 1. Stopa przedsiębiorczości w wybranych krajach UE w latach 2010–2014

Kraj	2010	2011	2012	2013	2014	Średni poziom wskaźnika
UE28	b.d.	9,6	9,7	9,8	10,1	9,79
Belgia	11,2	11,6	11,8	11,7	12,2	11,69
Bułgaria	b.d.	9,5	9,5	9,5	9,7	9,56
Czechy	19,0	19,7	19,6	19,1	19,3	19,31
Dania	b.d.	b.d.	8,1	8,0	8,0	8,03
Niemcy	b.d.	b.d.	5,6	5,5	6,3	5,78
Estonia	8,0	8,4	9,0	9,6	10,0	8,99
Irlandia	7,3	7,1	7,1	b.d.	b.d.	7,18
Grecja	b.d.	b.d.	15,2	14,7	14,9	14,93
Hiszpania	11,0	9,1	10,4	10,3	10,5	10,26
Francja	9,1	9,3	10,4	10,8	11,4	10,23
Chorwacja	9,0	8,5	8,3	8,2	8,0	8,41
Włochy	b.d.	b.d.	15,6	15,3	15,0	15,28
Cypr	12,2	11,7	11,5	11,1	11,1	11,53
Łotwa	b.d.	7,9	9,2	9,9	10,5	9,40
Litwa	7,7	8,8	9,9	10,7	12,1	9,87
Luksemburg	12,6	12,6	12,0	12,5	12,4	12,40
Węgry	13,4	13,2	12,5	11,7	11,7	12,49
Malta	17,5	16,5	15,6	14,2	14,3	15,63
Holandia	9,7	10,1	10,7	12,6	13,0	11,22
Austria	7,7	7,7	7,7	7,8	7,8	7,73
Polska	8,9	9,1	9,0	8,8	9,1	8,96
Portugalia	16,9	16,4	15,8	15,7	15,9	16,15
Rumunia	5,1	4,7	4,9	5,0	5,2	4,97
Słowenia	11,5	12,0	12,1	13,0	13,3	12,38
Słowacja	15,2	15,7	14,9	14,6	14,9	15,07
Finlandia	b.d.	8,9	8,9	9,2	9,1	9,03
Szwecja	13,5	13,9	14,0	13,9	14,0	13,84
Wielka Brytania	5,6	5,8	5,7	6,0	6,1	5,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Poziom przedsiębiorczości i jej charakter znacznie się różni w poszczególnych państwach członkowskich, co spowodowane jest występowaniem odmiennych czynników stymulujących przedsiębiorczość. Dane zgro-

madzone w powyższej tabeli pozwalają na wysnucie kilku interesujących wniosków. Po pierwsze, Europa charakteryzuje się znaczącymi dysproporcjami w zakresie poziomu przedsiębiorczości. Średnia minimalna wartość tego wskaźnika wynosi 4,97 przedsiębiorstw na 100 osób aktywnych zawodowo w wieku 20–64 lat w Rumunii, a maksymalna 19,31 w Republice Czeskiej, przy czym średnia dla UE-28 w tym samym momencie kształtuje się na poziomie 9,79. Po drugie, wśród badanych krajów aż w 16 nastąpił wzrost stopy przedsiębiorczości w 2014 r. w stosunku do bazowego 2010. Pionierami są następujące kraje: Estonia (125%), Francja (125%), Litwa (157%), Łotwa (131%) oraz Holandia (134%). Pogorszenie tego wskaźnika odnotowano natomiast w: Chorwacji (89%), na Węgrzech (87%), Malcie (81%) czy Cyprze (91%). Generalnie w UE-28 nastąpił umiarkowany przyrost przedsiębiorczości o 4%. Analiza stopy przedsiębiorczości pozwala w pewnym sensie na dokonanie wstępnego podziału krajów europejskich na aktywne i proprzedsiębiorcze, umiarkowanie przedsiębiorcze oraz charakteryzujące się niskim wykorzystaniem potencjału aktywnych zawodowo. W tym momencie uwidacznia się interesująca zależność dotycząca przedsiębiorczości oraz poziomu gospodarczego państw europejskich. Okazuje się bowiem, że kraje bogate, charakteryzujące się wysokim poziomem PKB, jak Luksemburg, Dania, Austria czy Szwecja, odnotowują stosunkowo niskie przyrosty wskaźnika przedsiębiorczości w badanym okresie. Odwrotna zależność natomiast dotyczy krajów biedniejszych, jak: Bułgaria, Rumunia, Łotwa, Estonia czy Polska.

Pomiar przedsiębiorczości powinien być uzależniony przede wszystkim od tego, która z funkcji przedsiębiorczości ma stać się przedmiotem badania. W badaniach *Global Entrepreneurship Research Association*¹² przedsiębiorczość jest wyrażana między innymi za pomocą takich wskaźników, jak: intencje przedsiębiorcze, zdolności przedsiębiorcze, przedsiębiorczość z konieczności, strach przed porażką. Możliwość podejmowania przez przedsiębiorcę działań ukierunkowanych na zawiązanie własnej działalności jest w dużej mierze zależna od czynników występujących w otoczeniu zewnętrznym. Duża ich część odnosi się zatem do zjawisk, które uchodzą za niemierzalne, jak np.: historyczne uwarunkowania życia społecznego. Należy jednak zwrócić uwagę na te czynniki determinu-

¹² *Global Entrepreneurship Research Association* zajmuje się największym międzynarodowym projektem badania przedsiębiorczości oraz rozpowszechniania wiedzy o przedsiębiorczości i wspierania tworzenia jej nowych form. Inicjatywa została powołana w 1997 r. wspólnie przez Babson College z Bostonu oraz London Business School. Jego celem jest porównanie szerokiego spektrum przejawów przedsiębiorczości przy zastosowaniu oryginalnie wypracowanej metodologii. Wyniki przeprowadzonych badań publikowane są w raportach *Global Entrepreneurship Monitor* (GEM).

jące rozwój przedsiębiorczości w polskich regionach, które są mierzalne i wymagają pewnego rodzaju dopasowania lub zinterpretowania. Jedną z istotnych kategorii grupujących kraje przyjmowane w GEM jest podział poszczególnych gospodarek w zależności od stopnia ich rozwoju opartego na klasyfikacji stosowanej przez *World Economic Forum*. Wyróżniono zatem następujące grupy krajów:

- zorientowane na czynniki produkcji – konkurencja odbywa się na poziomie czynników produkcji, którymi są: praca czy zasoby naturalne; kraje charakteryzuje niska produktywność i niskie koszty pracy;
- zorientowane na efektywność – wraz z rosnącymi kosztami pracy zmuszone są tworzyć efektywne metody produkcji podnoszące jakość oferowanych produktów i usług;
- zorientowane na innowacje – konkurencja oparta na nowych wyspecjalizowanych produktach oraz innowacyjnych rozwiązaniach¹³.

W ostatnio opublikowanej wersji raportu (2015/2016) do krajów zorientowanych na czynniki produkcji nie został zakwalifikowany żaden z krajów europejskich. Znajdują się tam przykładowo: Egipt, Senegal, Tunezja czy Iran. Wśród krajów zorientowanych na efektywność natomiast przeważają kraje azjatyckie, takie jak: Indonezja, Malezja czy Turcja, oraz kraje Ameryki Południowej, takie jak: Barbados, Chile, Meksyk czy Peru, jak i osiem krajów europejskich, są to: Bułgaria, Chorwacja, Estonia, Węgry, Łotwa, Polska, Rumunia i niebędąca w strukturach UE – Macedonia. Trzecią grupę krajów stanowią zorientowane na innowacje. W przeważającej części są to kraje europejskie: Belgia, Finlandia, Niemcy, Grecja, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Holandia, Szwecja, Wilka Brytania, Hiszpania, Słowenia, Słowacja, Portugalia, oraz spoza struktur UE: Norwegia i Szwajcaria. Grupę tę rozszerza gospodarka Stanów Zjednoczonych i Kanady¹⁴.

Strategia „Europa 2020” a przedsiębiorczość w UE

Strategia „Europa 2020” jest narzędziem, które koordynuje europejską i krajową politykę gospodarczą w zakresie zapewnienia długofalowego wzrostu gospodarczego. Jednym z głównych filarów tej strategii jest Unia innowacji, odpowiedzialna za poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, badań i innowacji w celu stymulowania wzrostu gospodarczego

¹³ *Global Entrepreneurship Monitor Polska*, PARP, Warszawa 2016, s. 19.

¹⁴ *Global Entrepreneurship Monitor*, 2015/2016 Global Report, [www.http://www.gemconsortium.org](http://www.gemconsortium.org) (dostęp 10.02.2017).

i tworzenia miejsc pracy przez komercjalizację innowacyjnych pomysłów i prowadzenie polityki sprzyjającej powstawaniu nowych przedsiębiorstw. Podkreśla się w niej znaczenie innowacji i przedsiębiorczości w rozwiązywaniu bieżących problemów i wzmocnienie przyszłej konkurencyjności i dobrobytu¹⁵. Realizacja założeń Unii innowacji jest finansowana z programu ramowego Horyzont 2020, którego budżet wynosi 70 miliardów €¹⁶.

W strategii „Europa 2020” występuje nowe podejście do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji. Dotychczasowe skupienie się na poziomie europejskim i krajowym nie jest już postrzegane jako wystarczające. Komisja Europejska zdecydowała, że Unia Innowacji powinna obejmować wszystkie regiony, a Europa musi uniknąć „podziału innowacji” między najsilniejszymi regionami¹⁷. Skupienie się zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym w realizacji strategii opiera się na poglądzie, że „nie ma prostej jednej uniwersalnej recepty prowadzenia polityki”¹⁸. Europejscy decydenci zdali sobie sprawę, że „żadne Państwo Członkowskie nie jest identyczne i napotykanne problemy i metody potrzebne do ich rozwiązania są zależne od kontekstu i najlepiej opracowane i wdrożone przez władze krajowe i regionalne”¹⁹. Realizacja założeń Unii Innowacji jest zatem uzależniona przede wszystkim od zdolności podmiotów krajowych i regionalnych w zakresie zdefiniowania i realizacji polityk na poziomie lokalnym. Przyjęcie tych zasad powinno wspierać europejskie cele zatrudnienia i wzrostu gospodarczego przez pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i innowacyjności.

Celem Unii Innowacji jest stworzenie przyjaznego otoczenia dla działalności gospodarczej i wzrostu²⁰. Ma się to odbyć przez usprawnie-

¹⁵ R. Dziuba, *Rola Innowacyjności i konkurencyjności w rozwoju regionu Bałkanów Zachodnich na przykładzie Czarnogóry*, w: *Gospodarka regionalna i międzynarodowa*, „Zeszyty Naukowe US” z serii Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania US, nr 37, t. 2/2014, s. 85.

¹⁶ European Council, 2013, *Results of the Irish Presidency of the Council of the European Union*: 1-101, s. 19, <http://eu2013.ie/media/eupresidency/content/documents/Irish-EU-Presidency-achievements-report-English.pdf> (dostęp 10.02.2017).

¹⁷ European Commission, 2010, *Europe 2020 Flagship Initiative – Innovation Union*: 1–43 s. 20, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation_unioncommunication_en.pdf (dostęp 10.02.2017).

¹⁸ European Commission, 2010, *Governance, tools, and policy cycle of Europe 2020*, s. 74, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/annex_swd_implementation_last_version_15-07-2010.pdf (dostęp 10.02.2017).

¹⁹ European Commission, 2010, *Europe 2020 Flagship initiative: Innovation Union. Arationale for action*: 1–104, s. 31, http://ec.europa.eu/research/innovationunion/pdf/rationale_en.pdf (dostęp 10.02.2017).

²⁰ European Commission. 2010b. *Europe 2020 Flagship Initiative – Innovation Union*: 1–43, s. 6, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-unioncommunication_en.pdf (dostęp 10.02.2017).

nie procesu – od badań podstawowych do komercjalizacji – zarówno dla przedsiębiorców indywidualnych, jak i organizacyjnych. Na poziomie europejskim cele Unii Innowacji są realizowane przez kilka inicjatyw. Przykładem jest tu chociażby poprawa dostępu do finansowania dla innowacyjnych przedsiębiorstw przez umożliwienie transgranicznego rozwoju rynku *venture capital*. Unia Innowacji zakłada również utworzenie jednolitego rynku innowacji, co wiąże się z szeregiem reform w celu poprawy popytu na rynku, a tym samym zwiększenie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej. Strategia dodatkowo zawiera kilka propozycji tzw. europejskich partnerstw innowacji (EIP)²¹. Podejmowane inicjatywy są oparte na założeniu, że współpraca doprowadzi do „zysków i stworzy nowe możliwości dla wszystkich państw członkowskich”²². Zakłada się przy tym, że współpraca zapewni mniej zamożnym regionom dostęp do wiedzy, najlepszych praktyk oraz wspólnego finansowania, co przyczyni się do zreformowania systemów badawczych i zmniejszenia dysproporcji w zakresie rozwoju innowacji i przedsiębiorczości²³.

Zgodnie z założeniami strategii „Europa 2020” będącymi pokłosiem wniosków wysuniętych z realizacji strategii lizbońskiej – Europa potrzebuje przedsiębiorców. W związku z powyższym dla rozwoju przedsiębiorczości konieczne jest kształcenie podstaw przedsiębiorczości, tworzenie nowych możliwości rozwoju, komercjalizacji wiedzy oraz promowanie kultury przedsiębiorczości.

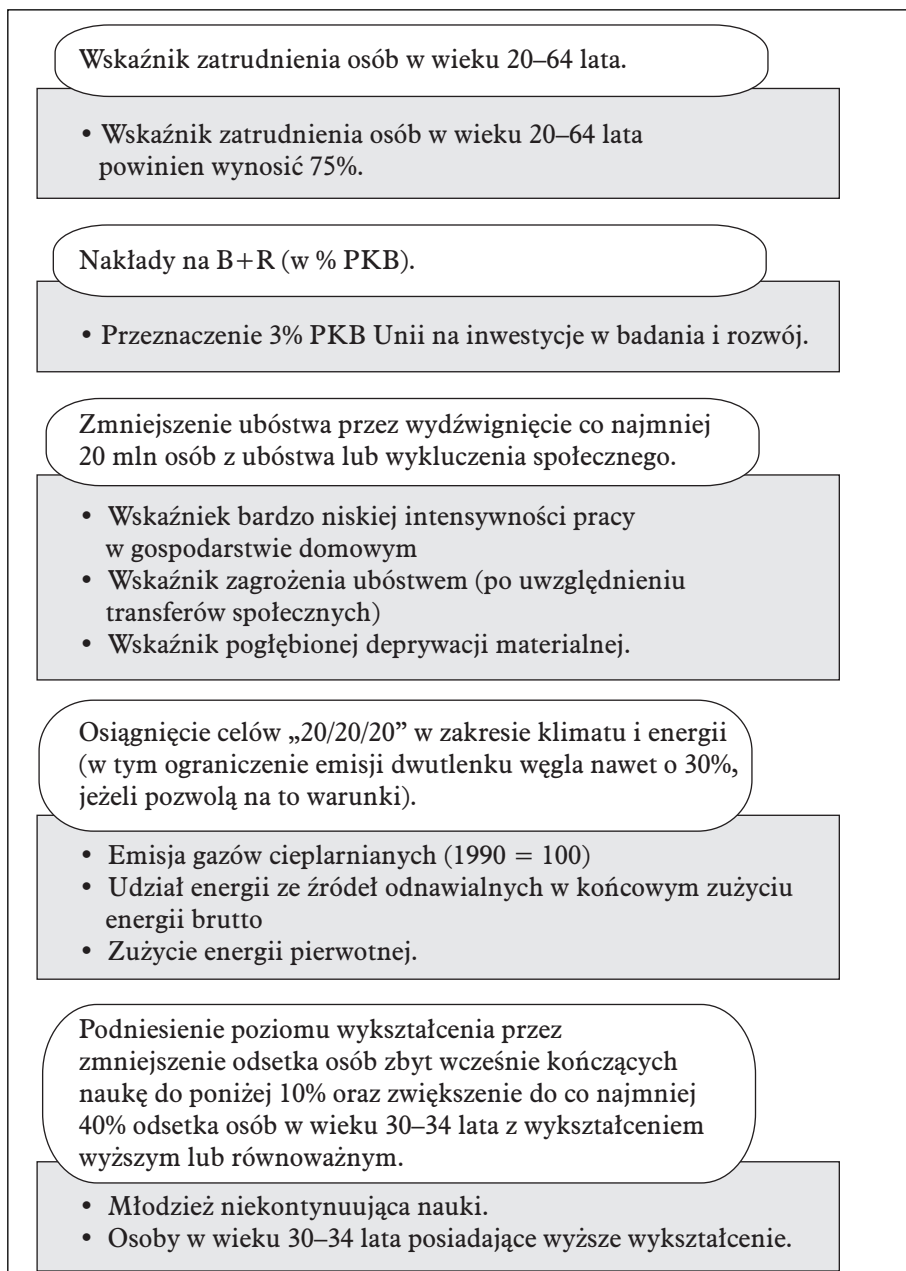
Zaprezentowane powyżej cele oraz wskaźniki ich pomiaru dotyczą poziomu globalnego. Niepowodzenie strategii lizbońskiej przyczyniło się do przełożenia jej wymiernych efektów na poziom krajowy, z uwagi na duże zróżnicowanie pod względem gospodarczym, jak i społecznym państw członkowskich. Dla każdego kraju odmienne są bowiem wartości docelowe możliwe do osiągnięcia w horyzoncie czasowym założonym przez strategię. Każde z państw musi także wdrożyć odmienne środki realizacji celów, dostosowane do swojej specyfiki i obszarów problemowych.

²¹ Szerzej: European Commission. 2010b. *Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union*: 1–43, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-unioncommunication_en.pdf (dostęp 10.02.2017).

²² Szerzej: European Commission. 2010b. *Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union*: 1–43, s. 4, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-unioncommunication_en.pdf (dostęp 10.02.2017).

²³ Ibidem.

Schemat 1. Cele i wskaźniki główne strategii „Europa 2020”

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komunikat Komisji Europa 2020, Bruksela 3.03.2010, s. 5 oraz *Wskaźniki Strategii Europa 2020*, GUS, http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/POZ_Wskazniki_Europa2020.pdf (dostęp 15.01.2016).

Tabela 2. Wybrane wskaźniki strategii „Europa 2020” dla krajów UE biorących udział w badaniu *Global Entrepreneurship Monitor*

1. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lata (jako odsetek osób zatrudnianych w tej kategorii wiekowej)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Cel
Kraje UE z grupy zorientowanych na efektywność							
UE28	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70,1	75
Bułgaria	64,7	62,9	63	63,5	65,1	67,1	76
Chorwacja	62,1	59,8	58,1	57,2	59,2	60,5	62,9
Estonia	66,8	70,6	72,2	73,3	74,3	76,5	76
Węgry	59,9	60,4	61,6	63	66,7	68,9	62,9
Łotwa	64,3	66,3	68,1	69,7	70,7	72,5	73
Polska	64,3	64,5	64,7	64,9	66,5	67,8	71
Rumunia	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	66	70
Kraje UE z grupy zorientowanych na innowacje							
Belgia	67,6	67,3	67,2	67,2	67,3	67,2	73,2
Finlandia	73	73,8	74	73,3	73,1	72,9	78
Niemcy	75,8	75,7	75,4	75,6	75,9	78	77
Grecja	63,8	59,6	55	52,9	53,3	54,9	70
Irlandia	64,6	63,8	63,7	65,5	67	68,7	69–71
Włochy	61	61	60,9	59,7	59,9	60,5	67–69
Luxemburg	70,7	70,1	71,4	71,1	72,1	70,9	73
Holandia	76,8	76,4	76,6	75,9	75,4	76,4	80
Portugalia	70,3	68,8	66,3	65,4	67,6	69,1	75
Słowacja	64,6	65	65,1	65	65,9	67,7	72
Słowenia	70,3	68,4	68,3	67,2	67,7	69,1	75
Hiszpania	62,8	62	59,6	58,6	59,9	62	74
2. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) – jako % PKB							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Cel
Kraje UE z grupy zorientowanych na efektywność							
UE28	1,93	1,97	2,01	2,03	2,04	2,03	3
Bułgaria	0,56	0,53	0,6	0,63	0,79	0,96	1,5
Chorwacja	0,74	0,75	0,75	0,82	0,79	0,85	1,4
Estonia	1,58	2,31	2,12	1,73	1,45	1,5	3
Węgry	1,15	1,19	1,27	1,39	1,36	1,38	1,8
Łotwa	0,61	0,7	0,67	0,61	0,69	0,63	1,5
Polska	0,72	0,75	0,88	0,87	0,94	1	1,7
Rumunia	0,45	0,49	0,48	0,39	0,38	0,49	2

Kraje UE z grupy zorientowanych na innowacje							
Belgia	2,05	2,16	2,36	2,44	2,46	2,45	3
Finlandia	3,73	3,64	3,42	3,29	3,17	2,9	4
Niemcy	2,94	2,97	3	3,01	3,02	2,87	3
Grecja	0,6	0,67	0,7	0,81	0,84	0,96	1,21
Irlandia	1,6	1,54	1,56	1,56	1,51	b.d	ok. 2%
Włochy	1,22	1,21	1,27	1,31	1,38	1,33	1,53
Luxemburg	1,51	1,47	1,28	1,31	1,28	1,31	2,3–2,6
Holandia	1,72	1,9	1,94	1,95	2	2,01	2,5
Portugalia	1,53	1,46	1,38	1,33	1,29	1,28	2,7–3,3
Słowacja	0,62	0,66	0,8	0,82	0,88	1,18	1,2
Słowenia	2,06	2,42	2,58	2,6	2,38	2,21	3
Hiszpania	1,35	1,33	1,29	1,27	1,24	1,22	2
3. Osoby w wieku 30–34 lata mające wyższe wykształcenie (w % osób zatrudnianych w tej grupie wiekowej)							
Kraje UE z grupy zorientowanych na efektywność							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Cel
UE28	33,8	34,8	36	37,1	37,9	38,7	40
Bułgaria	28	27,3	26,9	29,4	30,9	32,1	36
Chorwacja	24,5	23,9	23,1	25,6	32,2	30,9	35
Estonia	40,2	40,2	39,5	42,5	43,2	45,3	40
Węgry	26,1	28,2	29,8	32,3	34,1	34,3	30,3
Łotwa	32,6	35,9	37,2	40,7	39,9	41,3	34
Polska	34,8	36,5	39,1	40,5	42,1	43,4	45
Rumunia	18,3	20,3	21,7	22,9	25	25,6	26,7
Kraje UE z grupy zorientowanych na innowacje							
Belgia	44,4	42,6	43,9	42,7	43,8	42,7	47
Finlandia	45,7	46	45,8	45,1	45,3	45,5	42
Niemcy	29,7	30,6	31,8	32,9	31,4	32,3	42
Grecja	28,6	29,1	31,2	34,9	37,2	40,4	32
Irlandia	50,1	49,7	51,1	52,6	52,2	52,3	60
Włochy	19,9	20,4	21,9	22,5	23,9	25,3	26
Luxemburg	46,1	48,2	49,6	52,5	52,7	52,3	66
Holandia	41,4	41,2	42,2	43,2	44,8	46,3	40
Portugalia	24	26,7	27,8	30	31,3	31,9	40
Słowacja	22,1	23,2	23,7	26,9	26,9	28,4	40
Słowenia	34,8	37,9	39,2	40,1	41	43,4	40
Hiszpania	42	41,9	41,5	42,3	42,3	40,9	44

4. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (jako odsetek osób zagrożonych biedą i wykluczeniem społecznym)							
Kraje UE z grupy zorientowanych na efektywność							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Cel
UE28	23,7	24,3	24,7	24,6	24,4	23,7	20 000 000
Bułgaria	49,2	49,1	49,3	48	40,1	41,3	260 000
Chorwacja	31,1	32,6	32,6	29,9	29,3	29,1	150 000
Estonia	21,7	23,1	23,4	23,5	26	24,2	1 400 000– 1 500 000
Węgry	29,9	31,5	33,5	34,8	31,8	28,2	450 000
Łotwa	38,2	40,1	36,2	35,1	32,7	30,9	121 000
Polska	27,8	27,2	26,7	25,8	24,7	23,4	1500 000
Rumunia	41,5	40,9	43,2	41,9	40,3	37,4	580 000
Kraje UE z grupy zorientowanych na innowacje							
Belgia	41	77	162	92	146	21,1	380 000
Finlandia	16,9	17,9	17,2	16	17,3	16,8	770 000
Niemcy	19,7	19,9	19,6	20,3	20,6	20	320 000
Grecja	27,7	31	34,6	35,7	36	35,7	450 000
Irlandia	27,3	29,4	30	29,5	27,6	25,9	200 000
Włochy	25	28,1	29,9	28,5	28,3	28,7	2200 000
Luxem- burg	17,1	16,8	18,4	19	19	18,5	6 000
Holandia	15,1	15,7	15	15,9	16,5	16,4	100 000
Portugalia	25,3	24,4	25,3	27,5	27,5	26,6	200 000
Słowacja	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	170 000
Słowenia	18,3	19,3	19,6	20,4	20,4	19,2	40 000
Hiszpania	26,1	26,7	27,2	27,3	29,2	28,6	1400 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Zgodnie z tym, co zostało zapisane wcześniej, każdy z krajów europejskich wyznaczony ma indywidualny poziom wskaźników, do osiągnięcia którego jest zobowiązany w drodze prowadzonej polityki prorozwojowej. Tabela 2 pokazuje przekrój wskaźników strategii „Europa 2020”, którymi charakteryzowały się kraje UE-28 pogrupowane według GEM w ostatnich latach. Warto zauważyć, że w zakresie celu, jakim jest wzrost zatrudnienia osób w wieku 20–64 lata z grupy krajów zorientowanych na efektywność, tylko Węgry i Estonia przekroczyły w 2015 r. zakładany poziom wskaźnika. Wśród krajów zorientowanych na innowacje pożądany poziom wskaźnika osiągnęły tylko Niemcy. Poziom nakładów na B+R w UE-28 wynosi 3%. Nakłady na B+R jako % PKB został nałożony na UE-28 w wysokości 3%. Analiza poziomu tego wskaźnika dla krajów zorientowanych na efek-

tywność pokazuje, że zakładane poziomy tego parametru nie zostały jeszcze przez nie osiągnięte. Z grupy krajów zorientowanych na innowacje natomiast pozytywnie wyróżniają się: Słowacja, Niemcy i Włochy. Cel, jakim jest wzrost liczby osób w wieku 30–34 lata z wykształceniem wyższym, został osiągnięty w: Estonii, na Węgrzech oraz Łotwie, natomiast wśród krajów zorientowanych na innowacje na wyróżnienie zasługują: Finlandia, Grecja, Holandia i Słowenia.

Kierunki rozwoju przedsiębiorczości w Polsce w kontekście nowej perspektywie unijnej

Przedsiębiorczość w Polsce charakteryzuje się znaczącą i pozytywną na skalę europejską dynamiką zmian. Średni poziom tego wskaźnika w okresie 2010–2014 wynosił 8,96 przedsiębiorstw na 100 osób aktywnych zawodowo i miał tendencję rosnącą. Jeśli posłużyć się jedynie wartościami obliczonej stopy przedsiębiorczości, Polskę można porównać do Danii, Estonii czy Chorwacji. Poprawa widoczna jest również w zakresie innowacyjności. W ostatnich latach dokonał się znaczący wzrost nakładów na prace badawczo-rozwojowe. W 2014 r. ich relacja do PKB wzrosła do 0,94%. Widać więc wyraźny postęp w stosunku do 2010 r., kiedy to GERD²⁴ osiągnął 0,72% PKB, niemniej jednak jest to wciąż znacznie mniej niż wynoszą wartości, jakie osiągają chociażby Węgry czy Estonia – kraje będące w grupie zorientowanych na efektywność. Znaczna część wydatków na B+R polskich przedsiębiorstw to wciąż zakup gotowych zagranicznych rozwiązań, a nie inwestowanie we własne prace badawczo-rozwojowe²⁵.

Obecna perspektywa unijna w dużej mierze koncentruje się na działaniach obejmujących poprawę funkcjonowania przedsiębiorstw na rynku krajowym i międzynarodowym, jak i ułatwienie startu nowym przedsiębiorcom. W latach 2014–2020 z budżetu Unii Europejskiej do Polski trafi o 10 mld euro więcej niż w poprzedniej perspektywie finansowej 2007–2013, czyli 82 mld euro²⁶. Środki te są dostępne w ramach programów operacyjnych wdrażanych na szczeblu centralnym, 16 regionalnych programów operacyjnych i jednego programu ponadregionalnego. Polityka rozwoju przedsiębiorczości regionalnej jest realizowana za sprawą:

²⁴ Z ang. *Gross domestic expenditure on R&D* (nakłady krajowe brutto na badania i rozwój).

²⁵ *Przedsiębiorczość w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2013, s. 140.

²⁶ http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86197.asp?soid=82834FB47ED741F29CD E89FDA2D842B1 (dostęp 20.12.2016).

- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR):

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój jest następcą skierowanego w latach 2007–2013 do przedsiębiorców Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG). PO IR jest krajowym programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Zgodnie z umową partnerstwa alokacja środków EFRR na PO IR wynosi 8614,1 mln euro. Założenia programu koncentrują się wokół działalności B+R, wspierania inwestycji przedsiębiorstw, prowadzenia badań naukowych, rozwoju nowych, innowacyjnych technologii oraz działań na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw.

Głównym celem programu jest *pobudzenie innowacyjności polskiej gospodarki* przez zwiększenie nakładów prywatnych na B+R oraz kreowanie popytu przedsiębiorstw na innowacje i prace B+R²⁷. Powyższe znajduje swoje odzwierciedlenie w osiach priorytetowych programu. Są nimi:

- wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe,
- wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach,
- wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw,
- zwiększenie potencjału naukowo-badawczego,
- pomoc techniczna PO IR²⁸.

Projekty, które mogą zostać sfinansowane z PO IR, przyczyniają się przede wszystkim do rozwoju realizujących je podmiotów. Dotyczy to przedsiębiorstw, które przez inwestycje, opracowanie i wdrożenie innowacyjnych produktów lub usług czy współpracę z jednostkami badawczo-rozwojowymi zdobywają nowe rynki i ulepszają swoje produkty. Drugą grupę stanowią przedsięwzięcia, których realizatorzy pełnią jedynie funkcję wykonawcy lub pośrednika w dostarczaniu konkretnych rozwiązań dla wybranych grup adresatów. Przykładem mogą być projekty realizowane przez Instytucje Otoczenia Biznesu świadczące bezpłatne lub częściowo dofinansowane usługi doradcze czy podmioty wdrażające instrumenty finansowe udzielające wsparcia w formie pożyczek, poręczeń bądź też wejść kapitałowych.

- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER):

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest następcą Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celem programu jest przede wszystkim do-

²⁷ <http://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/zasady/co-mozna-zrealizowac/> (dostęp 20.12.2016).

²⁸ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020, http://www.ncbr.gov.pl/gfx/ncbir/userfiles/_public/fundusze_europejskie/inteligentny_rozwoj/1_1_1_2_2015/5_program_operacyjny_inteligentny_rozwoj.pdf (dostęp 10.01.2017).

finansowanie projektów systemowych, w tym budowa systemu, za pośrednictwem którego wsparcie na projekty szkoleniowe będzie przyznawane w Regionalnych Programach Operacyjnych. Cele programu w dużej mierze koncentrują się na udzieleniu wsparcia dla osób młodych oraz dotyczą inicjatyw społecznych. Program wspiera aktywizację osób młodych poniżej 30. roku życia pozostających bez zatrudnienia, szkolnictwo wyższe, innowacje społeczne, mobilność i współpracę ponadnarodową, a także reformy w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.

- Regionalnych Programów Operacyjnych:

Na szczeblu regionalnym wsparcie z funduszy strukturalnych przyznawane będzie w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych, przy czym kwota środków unijnych przeznaczona do dystrybucji przez regiony jest dwukrotnie wyższa. W latach 2014–2020 samorzady województw będą zarządzać ok. 40% funduszy polityki spójności – 31,28 mld euro. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zgodnie z zasadą subsidiarności, stanowi przykład decentralizacji zarządzania procesami rozwojowymi. Przyjęcie takiego rozwiązania ma na celu przede wszystkim identyfikowanie potrzeb na jak najniższym szczeblu po to, aby działania zawarte w Regionalnych Programach Operacyjnych odpowiadały planom rozwoju każdego województwa z osobna. Programy regionalne będą dwufunduszowe, tj. finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. To nowość w porównaniu z perspektywą 2007–2013²⁹.

- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia (PO PW):

Program Operacyjny Polska Wschodnia to dodatkowy instrument wsparcia finansowego (w ramach EFRR) pięciu województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. PO PW będzie uzupełnieniem i wzmocnieniem działań prowadzonych w ramach regionalnych i krajowych programów europejskiej polityki spójności, z których finansowane będą zasadnicze przedsięwzięcia rozwojowe. Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej. Zgodnie z umową partnerstwa alokacja środków EFRR na PO PW wynosi 2 mld euro³⁰. Cel główny PO PW zostanie osiągnięty przez realizację poszczególnych celów szczegółowych, które zawarto w osiach priorytetowych programu. Są to:

²⁹ www.funduszeuropejskie.gov.pl (dostęp 10.02.2017).

³⁰ Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014–2020, https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/POPW_akcept_KE.pdf (dostęp 10.01.2017).

- innowacyjna Polska Wschodnia,
- przedsiębiorcza Polska Wschodnia,
- nowoczesna infrastruktura transportowa,
- ponadregionalna infrastruktura kolejowa,
- pomoc techniczna.

Z projektów finansowanych z Programów Operacyjnych w latach 2014–2020 korzystać będą w dużym stopniu małe i średnie przedsiębiorstwa. Z inwestycji w infrastrukturę drogową i kolejową skorzystają wszyscy mieszkańcy regionów. Ułatwienia w komunikacji nie tylko ułatwią podróżowanie, ale przede wszystkim zwiększą mobilność pracowników i poprawią dostęp do zasobów pracy. Kreowanie przedsiębiorczości regionalnej w kontekście strategii „Europa 2020” pozwala zatem na uzyskanie dodatkowych środków z Unii Europejskiej na pobudzanie nowych pochodnych inwestycji, np. w infrastrukturę turystyczną³¹. Zgodnie z danymi UNWTO turystyka ściśle związana z rozwojem regionalnej gospodarki ma ogromny potencjał w perspektywie osiągnięć strategii „Europa 2020”³².

Zakończenie

Głównym czynnikiem warunkującym poprawę poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, jego konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej, oprócz endogenicznych czynników wzrostu, równowagi ekologicznej i otwartości regionu, jest prężnie funkcjonujący sektor przedsiębiorstw, będący trzonem każdej gospodarki regionalnej – głównie sektor MŚP.

Współczesna ekonomia opiera się na paradygmacie gospodarki przedsiębiorczej stojącej na straży różnorodności produkcyjnej, postępie technologicznym i innowacjom. Podstawą rozwoju gospodarczego w tej koncepcji są wspomniane małe i średnie przedsiębiorstwa, będące źródłem konkurencyjności i zmian w otoczeniu społeczno-ekonomicznym. W kontekście ekonomii rozwoju regionalnego przedsiębiorczość rozumiana jest jako jeden z istotniejszych czynników rozwoju regionalnego. Przedsiębiorczość determinuje bowiem powstawanie nowych rodzajów działalno-

³¹ R. Dziuba, *Sustainable Development of Tourism – EU Ecolabel Standards Illustrated Using the Example of Poland*, „Comparative Economic Research”, Vol. 19, Issue 2/2016, s. 126.

³² R. Dziuba, *Możliwości wdrożeniowe założeń hotelu ekologicznego na przykładzie certyfikatu „czysta turystyka” w regionie łódzkim. Częściowe wyniki badań*, w: *Polityka Zrównoważonego i Zasobooszczędneho Gospodarowania. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, Wrocław 2013, s. 233.

ści, tworzenie nowych miejsc pracy, wzrost dochodów ludności, rozszerzanie rynków zbytu, wykorzystanie zasobów lokalnych, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. Można zatem przyjąć, że czynniki, które mają wpływ na rozwój regionów, wpływają również na rozwój przedsiębiorczości. Czynnikiem rozwoju regionu i przedsiębiorczości są bowiem te elementy struktury terytorium, które mogą być wykorzystane w celu prowadzenia działalności w sferze produkcji, podziału, obiegu i konsumpcji.

Wspieranie przedsiębiorczości powinno odbywać się przez stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorstw przez przyjęcie odpowiadających zapotrzebowaniu programów operacyjnych w ramach perspektywy finansowej 2014–2020. Przedsiębiorczość w Polsce rozwija się w sposób dynamiczny i trwały, niemniej żeby perspektywy tego rozwoju były nadal tak obiecujące, państwo powinno zadbać o zapewnienie przyjaznego środowiska przedsiębiorczości, a więc: edukacji podstaw dla kariery w przedsiębiorczości, dostępu do kredytów i rynków, redukcji trudności z przeniesieniem własności przedsiębiorstw oraz zmniejszenie obaw co do sankcji karnych w przypadku niepowodzenia. Ważne jest również zminimalizowanie uciążliwych procedur administracyjnych.

Bibliografia

- Ambrish Dr., *Entrepreneurship Development: An Approach to Economic Empowerment of Women*, International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies.
- Global Entrepreneurship Monitor Polska*, PARP, Warszawa 2016.
- Dziuba R., *Rola Innowacyjności i konkurencyjności w rozwoju regionu Bałkanów Zachodnich na przykładzie Czarnogóry*, „Gospodarka regionalna i międzynarodowa, Zeszyty Naukowe US z serii Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania US”, nr 37, t. 2/2014.
- Dziuba R., *Możliwości wdrożeniowe założeń hotelu ekologicznego na przykładzie certyfikatu „czysta turystyka” w regionie łódzkim. Częściowe wyniki badań*, w: *Polityka zrównoważonego i zasobooszczędnego Gospodarowania*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2013.
- Dziuba R., *Sustainable Development of Tourism – EU Ecolabel Standards Illustrated Using the Example of Poland*, „Comparative Economic Research”, Vol. 19, Issue 2/2016.
- Gołębiowski G., *Przedsiębiorczość w Polsce w świetle badań Global Entrepreneurship Monitor*, „Studia BAS”, nr 1(37)/2014.
- Huggins R., Thompson P., *Entrepreneurship, innovation and regional growth: a network theory*, „Small Business Economy” 2015.

- Janczewski J., *Kryteria i miary przedsiębiorczości w małej firmie*, w: *Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, „Przedsiębiorczość-Edukacja”, nr 1/2005.
- Mikołajczyk B., *Innowacje w sektorze publicznym w krajach Unii Europejskiej (wyniki badań)*, w: *Studia Ekonomiczne, Innowacje w bankowości i Finansach*, t. 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013.
- Mikołajczyk B., *Pomiar i ocena innowacyjności MSP*, „Journal of Management and Finance”, nr 2/2/2013.
- Oganisjana K. et al., *The Development Of Entrepreneurship In Interdisciplinary Study Environment: First Achievements, Hindrances And Perspectives*, *International Journal of Business and Society*, 2014.
- Przedsiębiorczość w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2013.
- Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej*, red. Z. Zioło, T. Rachwał, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytut Geografii, Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2007.
- Rogoda B., *Poziom rozwoju gospodarczego a przedsiębiorczość – porównania międzynarodowe*, w: *Makroekonomiczne i sektorowe czynniki rozwoju przedsiębiorczości*, red. K. Zieliński, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 2013.
- Sudoł S., *Przedsiębiorczość – jej pojmowanie, typy i czynniki ją kształtujące*, w: *Uwarunkowania przedsiębiorczości – różnorodność i zmienność*, red. K. Jaremczuk, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego, Tarnobrzeg 2008.
- Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komunikat Komisji Europa 2020, Bruksela 3.03.2010.
- Walas Trębacz J., *Innovation as an enterprises development factor*, w: *Enterprises Facing New Economic Challenges*, red. R. Borowiecki, A. Jaki, Management – Development-Restructuring, Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2010.

Publikacje elektroniczne:

Baza danych EUROSTAT

European Council, 2013, Results of the Irish Presidency of the Council of the European Union: 1–101, <http://eu2013.ie/media/eupresidency/content/documents/Irish-EU-Presidency-achievements-report-English.pdf>.

European Commission, 2010, Europe 2020 Flagship Initiative – Innovation Union: 1–43, http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation_unioncommunication_en.pdf.

- European Commission, 2010, Governance, tools, and policy cycle of Europe 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/annex_swd_implementation_last_version_15-07-2010.pdf.
- European Commission, 2010, Europe 2020 Flagship initiative: Innovation Union. A rationale for action: 1–104, http://ec.europa.eu/research/innovationunion/pdf/rationale_en.pdf.
- Global Entrepreneurship Monitor, 2015/2016 Global Report, www. <http://www.gemconsortium.org>.
- http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86197.asp?soid=82834FB47ED741F29CDE89FDA2D842B1.
- <http://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/zasady/co-mozna-zrealizowac/>.
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020, http://www.ncbr.gov.pl/gfx/ncbir/userfiles/_public/fundusze_europejskie/inteligentny_rozwoj/1_1_1_2_2015/5_program_operacyjny_inteligentny_rozwoj.pdf.
- Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014–2020, https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/2014_2020/Documents/POPW_akcept_KE.pdf.
- Wskaźniki Strategii Europa 2020, GUS, http://stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/POZ_Wskazniki_Europa2020.pdf.
- www.funduszeuropejskie.gov.pl.

Słowa kluczowe: Europa 2020, przedsiębiorczość, innowacyjność, MŚP, Unia Innowacji, rozwój

Key words: Europe 2020, Entrepreneurship, Innovation, SMEs, Innovation Union, Development

Prospects for the Development of Entrepreneurship in the European Union in the Context of the Strategy Europe 2020. Implications for Poland

Abstract

The main factor in improving the level of socio-economic development of the region, its competitiveness and investment attractiveness, in addition to the endogenous growth factors, environmental sustainability and openness of the region, is a dynamically functioning business sector, which is the core of each of the regional economy – especially the SME sector. Modern economics is based on the paradigm of enterprise

economy guardian of the diversity of production, technological progress and innovation. The basis for the economic development of this concept are those small and medium-sized enterprises, which are the source of competitiveness and changes in the environment and social-economic. The European Union has set a concrete plan, which has led to the implementation over the period 2010–2020 five specific purposes including: innovation, education, employment, social inclusion and climate change/energy. In each of these areas, all Member States have designated, in turn, their own national targets. The Strategy *Europe 2020* is equipped with appropriate instruments, which are to contribute to the development of entrepreneurship in the EU. The purpose of this article is therefore to analyze and assess the development of entrepreneurship in selected EU countries after the implementation of the Strategy *Europe 2020*.